

IZ KRAJEVNIH SKUPNOSTI

OKOLJE, V KATEREM ŽIVIMO

„Vsi se bomo zadušili...“

ZGODBA O ČISTILNICI
IN (ČISTI) VESTI NEKATERIH

Zgodba, ki vam jo bomo sedaj napisali, ima več poglavij. Eno pripoveduje o hišnih svetih, njihovih pristojnostih ter o novem zakonu, ki bo bojda zadeve na tem področju spravil malce v red. Druga govori o strokovnih službah v našem mestu, ki naj bi pomagale občanu, skrbela za njegovo zdravje in varnost; zgodba pa ima tudi moralno, ki pa naj si jo bralci poiščejo v članku sami. Ne bo težko!

• Torej, začelo se je tistega dne, ko so v stanovanjski blok na Celovski 159 delavci privlekli nekaj strojev, pult in stojala za obleke in na steklo lokala narisali napis: »Kemična čistilnica Polly«. Ljudje so z zanimanjem zrl v novega sosedo, stikali glave in ugibali, kako neki se bo obnesla takšna delavnica v stanovanjskem bloku.

ČISTILNICA PRED NOSOM

• »Vidite gospa, sedaj boste lahko pa kar z okna vrgli umazano obleko, da vam jo očistimo,« je lastnik prijazno ogovoril stranko, ki stanuje nad čistilnico.

• »Res je,« pravi sedaj tovarišica Jerebova, ki ji je usoda namenila takšno »udobje«, »sprva se nam je zdelo, da ne bo hudega. Vendar pa se je mož že takrat pogovarjal z lastnikom ter mu omenil bojazen, da bi hrup ali plini morda ne škodili stanovalcem. Ko so začeli stroji delati s polno paro, sem spoznala, da so bile močve slunje upravičene.«

• Jerebovi, ki stanujejo tik nad čistilnico, pravijo, da je postalo življenje ob stalnem ropotu in smradu po čistilih kmalu skoraj nevzdržno. V kuhinji so od vibracij popadale keramične ploščice, v sobi so popokale tapete. Kuhinjsko okno je stalno zaprto, ker so iz čistilnice prebili zid za odvajanje plinov ravno na strani, na kateri so kuhinje in ob določenih dnevih tako stanovalci lahko izdatno vdihavajo hlape perklora, ki jih ventilator srka iz lokala. Stanovalci pravijo, da je nekaj narobe tudi s hišno ventilacijo, saj smrdi tudi v prostorih, ki so brez oken in ki se zračijo samo z lučniki (kopalnice, stranišče), zato so nekateri te odprtine preprosto zamašili.

• »Enkrat je tako dušilo, da je zet poklical milico. Ko so prišli, so se kar čudili, kako lahko sploh še vzdržimo ob takšnem smradu. In če pomislimo, da so v hiši tudi otroci...« pravi Špela Kržišnik, sicer tajnik hišnega sveta.

• 30. aprila 1972 je menda prišlo v čistilnici do požara, tako piše v dokumentaciji hišnega sveta, ki pa so ga gasilci pravčasno zadušili. Gasilca, ki sta intervenirala, sta predsedniku hišnega sveta Marjanu Železniku zatrdila, da bi prav gotovo prišlo do eksplozije, če bi prišli pol ure kasneje.

»SKORAJ BI SE ZADUŠILA!«

• »Spominjam se tistega dne,« pravi Marija Jereb. »Bila sem sama doma, ravno sem si hotela pripraviti kosilo, ko sem začutila »težko glavo«. Oči so me pekle, opotekala sem se po stanovanju in mislila sem, da sem zbolela. Ko je nekdo pozvonil, sem komaj vstala. V čistilnici je gorelo, so mi povedali. Hodnik je bil poln dima... Verjetno bi se zadušila, če bi ostala sama.«

• Tudi 5. julija lanskega leta so pred Celovsko 159 pritulili gasilci in miličniki. V čistilnici je bilo spet nekaj narobe; pravijo celo, da so iz lokala prinesli nezvestnega delavca, ki je prenočeval v prostoru, kjer so bila spravljeni čistila.

• Hišni svet seveda ni držal križem rok in se je z zagnanim predsednikom Železnikom na čelu že leta 1971 spraval nad pisanje na razne naslove. Priporočena pisma so romala na krajevno skupnost, na občinsko skupščino, na mestno skupščino, na upravo za notranje zadeve, nekajkrat na mestno sanitarno inšpekcijo, na republiško inšpekcijo. Zajetna korespondenca, ki pa je žal pisana z isto roko, kajti odgovorov ni bilo. Tudi frankirane ovojnice z naslovom za odgovor niso pomagale...

• Potem so lepega dne vendarle prišli sanitarni inšpektorji...

• »Najprej so zavili v čistilnico,« pravi Marija Jereb. »Rekli so lastniku, naj požene stroje, da bodo videli, če so naše pritožbe upravičene. Toda »slučajno« je takrat avtomat ven vrglo in so odšli. Popoldne je bil avtomat v redu in je spet ropotal in smrdelo, da je bilo veselje...«

• »Da se razumemo,« vsake toliko časa doda predsednik hišnega sveta, ki me spremlja med obiskom od stanovanja do stanovanja. »Nič nimamo proti čistilnici. Zahtevamo le, naj iz lokala umaknejo stroje, sprejemnica naj kar ostane. Menimo, da takšna dejavnost nikakor ne sodi v stanovanjski blok...«

• Tako torej stanovalci. Kaj pa pravi na vse to sedanja lastnica čistilnice, Meta Milošević.

»POŽAR? IZKLJUČENO!«

• »Kaj, še v časopis me želijo spraviti?« je bila začudena, ko sem stopil k njej. »Ne vem, kaj imajo proti meni, sedaj so mi začeli še steklenice metati pred stranska vrata...«

• Pravijo, da jih motijo ropot, zadušljivi plini, da je nevarnost požara...

• »Pa saj ne ropota tako, moj lokal navsezadnje ni edini v Ljubljani. Veliko je čistilnic, ki so ravno tako v blokkih. Požar? kje pa, saj perklor sploh ni vnetljiv.«

• Ko sem jo vprašal, ali bi je ta »mirna obrt«, kakor sama imenuje kemično čiščenje, res ne motila, če bi sama stanovala tik nad čistilnico, se je v zadregi nasmehnila.

• »Seveda me ne bi. Sicer pa, saj veste, da bi vam ne mogla odgovoriti kaj drugega...«

NA VRSTI SO MERITVE

• Ko sem klical na mestno sanitarno inšpekcijo, mi žal niso mogli postreči z natančnimi informacijami, kajti inšpektor Tekavec, ki vodi to zadevo, je bil ravno takrat na dopustu.

• »Sicer pa vam lahko povemo, da je že napisan sklep za izvedenca, ki bo opravil meritve. Šele na podlagi dobljenih podatkov bomo lahko ukrepali...«

• »Se vam ne zdi, da s tem sklepom malce kasnite?«

• »O tem vam ne moremo povedati nič določnejšega, tovariša Tekavca ni. Res pa je, da je stvar malce pretirana, saj ploščice ne odpadajo le Jerebovi temveč po celotnem bloku. Sicer pa bodo meritve pokazale, kdo ima prav...«

• Zadeva »Polly« se bo, vsaj vse kaže na to, vendarle premaknila z mrtve točke. Skromna tolažba sicer — za vse, ki pravijo, da jim je življenje ob ropotu in plinu nevzdržno, toda iskra upanja vendarle še tli... Prišli bodo izvedenci, merili bodo in potem povedali, ali se Jerebovi resnično dušijo ali pa se jim vse to samo zdi. Recimo, da bodo aparati po vseh letih brezupnega moledovanja in pritožb vendarle zabrnili in da bodo strokovnjaki iz vseh številnic in skal odčitali, da je v čistilnici vse v redu...

Nas bodo s tem prepričali! Toda kdo bo prepričal Jerebove, Kimovčeve, Kržišnikove, Železnikove in ostale...? Sicer pa, počakajmo, na potezi je znanost!

Z. Šetinc

„Deklica za vse“ odhaja

Precej časa že poznam Jureta Novaka. Ko sem zvedel, da bo ob koncu leta nehal delati kot tajnik v KS Vižmarje—Brod, mi je postalo kar nekam tesno pri srcu. V uradu KS ne bo več prijetne topline in domačnosti, ki jo je lahko ustvaril le Jure Novak. Res prijetno in zanimivo se je pogovarjati z njim, saj vsak pogovor skuša obrniti na nekoliko šaljivo plat; vedno je prijazen in dobre volje. Vidi se mu, da je bil 50 let trgovec...

• »Že med prvo svetovno vojno sem se začel učiti v prodajalni železnine v Mostah pri Ljubljani, nato sem bil samostojni trgovec, nazadnje pa sem bil poslovođa Prehrane — trgovine v Vižmarjih.

• Leta 1967 sem odšel v pokoj, naslednje leto pa sem postal tajnik KS Vižmarje—Brod. Kar zanimivo je to delo, saj me je le veselje kar 6 let prikovalo za pisalno mi-